

Adam Jaskulski

"Europejskie innowacje. Teoria i praktyka", red. Jerzy Babiak, Tadeusz Baczko, Warszawa, Bruksela 2011 : [recenzja]

Rocznik Integracji Europejskiej nr 5, 510-512

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ponownie kwestie kulturowe, polityczne, ekonomiczne, a także związane z ekskluzją w wymiarze horyzontalnym i wertykalnym.

Rozdział szósty i dziesiąty zawierają analizę postaw eurosceptycznych badanych partii. Do jej dokonania wykorzystany został model badania przedstawiony w części teoretycznej, w rozdziale drugim. Cel stanowi w tym przypadku zidentyfikowanie istoty eurosceptycyzmu, określenie jego cech jakościowych oraz natężenia. Rozdziały te obrazują ponadto ewolucję postaw LPF i LPR oraz sposoby ich adaptacji do procesów integracyjnych: przechodzenie z pozycji „twardego” w kierunku „miękkiego” eurosceptycyzmu (szczególnie w okresie udziału w sprawowaniu władzy) oraz dążenie do obrony wypracowanego w toku procesów integracyjnych *status quo*. Zaakcentowana zostaje przy tym rola liderów partyjnych i ideologów, których myśl stanowiła źródło późniejszych programów.

W rozdziale siódmym i jedenastym zastosowany został prezentowany w części teoretycznej model badania eurosceptycyzmu jako kwestii mobilizacyjnej. Istotą jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy kwestia europejska stała się elementem mobilizującym elektorat LPF i LPR w poszczególnych wyborach, a także podjęcie próby wyjaśnienia uwarunkowań tego stanu rzeczy. Pod uwagę wzięto wybory z lat 2002 i 2003 w Holandii oraz 2001 i 2005 w Polsce. Analiza dotyczyła strony popytu i podaży na poziomie mikro oraz makro, tzn. strategii wyborczych badanych partii, preferencji wyborców tych partii, postaw opinii publicznej wobec integracji europejskiej, funkcjonowania kwestii europejskiej w przestrzeni rywalizacji politycznej.

Część IV poświęcona została analizie porównawczej badanych partii. Autorka wskazała tak elementy wspólne, jak i różnice między partiami. Porównanie to pozwoliło na określenie podobnych mechanizmów i czynników leżących u podstaw rozwoju LPF i LPR, a także na zdefiniowanie wspólnego rdzenia ideologiczno-programowego, podobieństw i różnic w zakresie postaw eurosceptycznych, czy w dziedzinie partyjnych strategii wyborczych. Wszystko to służyć miało wypukleniu ewentualnych wspólnych elementów, które czynią eurosceptycyzm kwestią mobilizacyjną dla elektoratów wspomnianych partii.

Omawiana publikacja, będąca zwięźczeniem badań prowadzonych w Polsce, Holandii i Niemczech (przy wsparciu 'Nuffic', DAAD i KAAD), stanowi niewątpliwie cenny wkład w dyskusję naukową, szczególnie z uwagi na rzetelność opracowania i bogactwo wykorzystanych źródeł (literatura naukowa, dokumenty, druki ulotne, biuletyny, materiały audiowizualne – w tym spoty wyborcze partii i zapisy debat, pochodzące z Pracowni Dokumentacji i Badań Życia Politycznego Instytutu Nauk Politycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, Archiwum Partii Politycznych ISP PAN, Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, a także ze zbiorów własnych). Wnikliwość analizy, drobiazgowość w przedstawianiu faktografii oraz refleksyjność czynią ją godną polecenia pozycją na rynku wydawniczym.

MARTA ZOBENIAK

***Europejskie innowacje. Teoria i praktyka*, red. Jerzy Babiak, Tadeusz Baczko, Warszawa–Bruksela 2011, ss. 337.**

Rozważania o wzroście gospodarczym i konkurencyjności niepodzielnie łączą się dziś z pojęciem innowacyjności. Gdy jedenaście lat temu rozpoczęto realizację Strategii Lizbońskiej „innowacje”, „innowacyjność”, „innowacyjny”, itp. na stałe zagnieździły się w dyskursie europejskim. Celem UE na początku XXI wieku było stanie się najbardziej konkurencyjną gospodarką na świecie, gdzie w realizacji tego celu innowacje miały odegrać pierwszoplanową rolę.

Cel nie został niestety zrealizowany, jednakże w tym okresie nastąpił rozwój innowacji w skali europejskiej oraz polskiej.

Recenzowana publikacja prezentuje problematykę innowacji zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej. Zastosowane podejście pozwala w sposób kompleksowy spojrzeć na problem innowacji, dając szerszy obraz prezentowanej problematyki. Dobór autorów poszczególnych artykułów w publikacji, zarówno teoretyków i praktyków, także wpływa na różnorodność spojrzeń w niej prezentowanych.

W artykule otwierającym publikację prof. Zdzisław W. Puślecki analizuje nietatwą materię powiązań pomiędzy innowacyjnością a konkurencyjnością. Po pierwsze, wskazana zostaje konieczność odejścia od liniowego modelu wdrażania innowacji, na rzecz modelu sieciowego. Po drugie, w ocenie Autora, najważniejsze dla pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw jest wdrażanie innowacji, a to jest tylko możliwe poprzez powiązanie przedsiębiorstw z innymi aktorami systemu innowacyjnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na jakość tych powiązań.

Artykuł prof. Wojciecha Piotra wskazuje na wpływ poziomu rozwoju kapitału ludzkiego na innowacyjność gospodarki, przede wszystkim przez pryzmat innowacyjności poszczególnych przedsiębiorstw. Przedmiotem rozważań jest także powiązanie kapitału ludzkiego z kapitałem społecznym i organizacyjnym. W ocenie Autora dopiero synergia tych trzech rodzajów kapitałów prowadzi do pełnej możliwości oceny poziomu konkurencyjności danego przedsiębiorstwa. Autor jednocześnie stawia dwie istotne tezy: pierwsza stanowiąca, iż tak naprawdę u źródeł przewagi konkurencyjnej jest zawsze kapitał ludzki; drugą, że niepełne wykorzystanie potencjału kapitału ludzkiego wiąże się z obsadzaniem stanowisk menadżerskich z klucza partyjnego.

Autorki artykułu *Społeczny duch innowacyjności a wzrost gospodarczy* oraz Autor artykułu *Innowacje to coś więcej niż badania i rozwój*, wskazują na bardzo istotny problem dotyczący innowacyjności, a odnoszący się do coraz szerszego traktowania tego pojęcia, wychodzącego *stricto* poza sferę nowoczesnych technologii. Kluczowym dla korzystania w przyszłości z owoców innowacyjności, jest zaszczepienie innowacyjności różnym aktorom społecznym i kształtowanie tej cechy (bycia innowacyjnym) już od najmłodszych lat edukacji szkolnej.

Dr Marcin Apostoł w swoim artykule potwierdza konieczność promowania programu „Europa 2020”, jako kontynuacji Strategii Lizbońskiej. Autor zauważa nieefektywność pierwszego dziesięcioletniego programu rozwoju UE, jednak uważa, że sama idea powinna przetrwać i być drogowskazem dla rozwoju całej UE oraz wskazuje na obszary, w których należy obecnie poczynić szczególne wysiłki.

Jerzy Samborski porusza w swoim artykule bardzo istotny problem, jakim jest demograficzna przyszłość Europy i Polski. Po pierwsze, zajmuje się podstawową kwestią problemową, czyli niżem demograficznym w Europie i w Polsce. Po drugie, jako główny sposób zapobiegnięcia kryzysowi demograficznemu wskazuje imigrację do Europy i Polski. Jako główny argument przemawiający za tym rozwiązaniem powołuje przykład sukcesu polityki imigracyjnej Stanów Zjednoczonych oraz oparcia rozwoju innowacji właśnie na imigrantach. Autor zwraca także uwagę, że w przypadku Polski nie możemy ani mówić o polityce imigracyjnej, ani o polityce integracji imigrantów.

Prof. Maciej Walkowski w swym artykule wskazuje na trudną przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej w zestawieniu z dążeniem UE do inwestycji w innowacje. W ocenie Autora rozwój obszarów wiejskich oraz polityka spójności nie mogą odbywać się kosztem inwestycji w innowacje, gdyż także te obszary mogą zostać włączone w zakres polityki innowacyjnej UE.

Dr hab. Mirosław Grewiński wskazuje w swym artykule na konieczność dostosowania polityki społecznej do funkcjonowania w epoce postindustrialnej. Potrzeba poszukiwania nowych paradygmatów tej polityki kieruje analizę w kierunku m.in.: ekonomizacji, uspołecznienie, decentralizacji, menadżeryzacji polityki społecznej. Pomocne w reformie systemów poszczególnych państw członkowskich jest korzystanie z już nabytych doświadczeń przez innych członków UE, dostosowując je do krajowych realiów.

Paweł Sługocki w swoim tekście zajmuje się rolą samorządów regionalnych, na przykładzie województwa lubuskiego, w zakresie wspierania polityki innowacyjnej. Autor odnosi się przede wszystkim do przyjętych przez władze województwa programów i wskazuje na ich elementy ukierunkowane na realizację innowacyjnych inicjatyw. Ważną konstatacją o charakterze generalnym, jest stwierdzenie, że ramy prawne w których funkcjonują samorządy wojewódzkie oraz możliwości finansowe wynikające przede wszystkim z programów UE, umożliwiają prowadzenie władzom polskich regionów efektywnej polityki na rzecz innowacyjności.

Podobną tematykę podejmują artykuł autorstwa dra Arkadiusza Ptaka dotyczący roli innowacji w rozwoju lokalnym. Autor odwołując się do szerszego znaczenia pojęcia innowacji, prezentuje w jaki to sposób, struktury lokalne mogą być nośnikami innowacyjności. Analiza odbywa się w odniesieniu do dwóch obszarów przedsiębiorczości oraz demokracji lokalnej. Wskazuje także na możliwości finansowania takiej aktywności.

Artykuł Prof. Jerzego Babiaka analizuje problematykę powiązania wpływu klastrów na rozwój innowacyjności. Doświadczenia amerykańskie, jak i europejskiej wskazują na wysoki poziom sukcesu podejmowania tego typu współpracy. Niestety idea ta w Polsce dopiero kiełkuje, obecnie mamy niewielką ilość tego typu inicjatyw. Za godne uwagi należy uznać zmiany prawne wprowadzone na początku 2011 roku, które to dostosowały prawo polskie do prawa UE, przede wszystkim zwiększając możliwości finansowania inicjatyw innowacyjnych, a tym samym wpływając na ułatwienie tworzenia klastrów w naszym kraju. Jednakże kluczowymi dla rozwoju klastrów, zgodnie z tezą Autora, będą zawsze działania oddolne, natomiast władze centralne i samorządowe mogą to tylko ułatwiać.

Część druga publikacji koncentruje się na analizie poszczególnych case-study i przykładów dobrych praktyk, gdzie Autorzy prezentują konkretne przypadki zastosowania rozwiązań innowacyjnych i podejścia innowacyjnego. W części tej znajdują się artykuły dotyczące: Polskiej Przedsiębiorczości, wykorzystania funduszy kapitałowych do finansowania innowacyjnych inwestycji ponadregionalnych i ponadkrajowych, sektora farmaceutycznego i medycznego, polityki innowacyjnej w RFN, komercjalizacji innowacji, wykorzystania innowacji w kulturze i ochronie dziedzictwa narodowego, wspierania MŚP w Austrii, roli CORDIS w innowacjach i sektorze B+R, działalności w obszarze innowacji Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN i Sieci Naukowej MSN.

Poddając ocenie całościowej zawartość recenzowanej publikacji należy wystawić bardzo wysoką notę. Publikacja zawiera bardzo wiele wysokiej jakości artykułów naukowych oraz w drugiej części analizy dotyczące praktycznego wykorzystania innowacji. Pomimo, że problematyka innowacji jest obecna już od dłuższego czasu w polskiej literaturze naukowej, to jednak z racji bardzo dynamicznego rozwoju, nowej dziesięcioletniej strategii rozwoju UE oraz coraz większej liczby ciekawych przykładów stosowania innowacji w praktyce, niniejsza publikacja staje się ważną pozycją na rynku wydawniczym w swojej tematyce.

ADAM JASKULSKI

Poznań

***Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, red. Marek Rewizorski, Warszawa 2011, Wydawnictwo „Difin”, ss. 242.**

Wejście w życie Traktatu z Lizbony, poprzedzone długotrwałą procedurą ratyfikacyjną, spowodowało przyznanie Unii osobowości prawnej, co nastąpiło równoległe do likwidacji Wspólnoty Europejskiej. Uzyskanie przez Unię podmiotowości prawnomiędzynarodowej sprawiło, że do historii odeszło określanie jej mianem „niezidentyfikowanego obiektu politycznego” czy też